

POROČILO O AKTIVNOSTIH MESTNE OBČINE LJUBLJANA ZA STAREJŠE V LETU 2011

V Mestni občini Ljubljana spoštujemo dostojanstvo starejših in stremimo k cilju zagotoviti čim več izbire, različnih možnosti in pravico do odločanja, kje in na kakšen način želi posameznica ali posameznik živeti v obdobju staranja. V ta namen v Mestni občini Ljubljana deluje tudi posvetovalno telo župana, **Svet za vprašanja starejših občanov v Mestni občini Ljubljana**.

V letu 2011 smo **(do)plačevali oskrbo v institucionalnem varstvu** ter zagotavljali mrežo javne službe za **pomoč družini na domu** preko Zavoda za oskrbo na domu Ljubljana ter Zavoda za socialno oskrbo Pristan in s tem zadovoljili vse izražene potrebe. **Povišali smo subvencijo Mestne občine Ljubljana kar na 80% neposredne oskrbe**. Zavod za oskrbo na domu Ljubljana je v letu 2011 izvajal tudi storitev **varovanja na daljavo** (in jo je Mestna občina Ljubljana **subvencionirala v višini 80 %**). V letu 2012 je storitev varovanja na daljavo pričel izvajati Pacient d.o.o., ki to storitev izvaja za celotno območje Slovenije.

Preko javnih razpisov smo sofinancirali množico raznovrstnih programov za starejše s področja socialnega varstva, zdravja, izobraževanja, kulture in športa, ki so jih izvajale nevladne organizacije ter javni zavodi, veliko aktivnosti, namenjenih starejšim pa je potekalo tudi po **četrtnih skupnostih Mestne občine Ljubljana**.

S področja socialnega varstva in varovanja zdravja so ti programi v letu 2011 bili: dnevni centri aktivnosti za starejše (8), programi za spodbujanje medgeneracijskega sodelovanja, program za zmanjšanje padcev med starejšimi, program za krepitev duševnega zdravja in preventiva depresije med starejšimi, programi, ki so starejšim nudili oporo za samostojnejše in kvalitetnejše življenje v domačem okolju, program za starejše s parkinsonizmom, projekt Starejši za starejše, osveščanje uporabnikov zdravstvenih storitev o njihovih pravicah, izobraževalno-samopomočne skupine, svetovanje s področij socialnega, zdravstvenega in pravnega varstva, informiranje o športnih, kulturnih dejavnosti, o možnostih izobraževanja ter prostovoljnega dela na območju Ljubljane, pomoči pri namestitvi v domove za starejše ipd. Preko javnega razpisa smo sofinancirali tudi projekt **Starosti prijazna Ljubljana**.

Dnevni centri aktivnosti za starejše se kažejo kot vedno bolj potrebni in pomembni. Njihovi programi so zelo pestri in poleg možnosti vsakdanje socialne vključenosti uporabnikov nudijo telovadbo, jogo, ples, tečaje računalništva, ustvarjalne delavnice, učenje tujih jezikov ipd. V letu 2011 je bil ob podpori Mestne občine Ljubljana tako odprt že **osmi tovrstni dnevni center**. Kot primer dobre prakse pa smo jih v letu 2011 predstavili tudi na letni konferenci evropske mreže zdravih mest v Liegu, v Belgiji.

Ljubljana je tudi mesto športa z **raznoliko športno ponudbo** za meščanke in meščane vseh starostnih skupin, tudi za starejše. Tako so se v letu 2011 izvajali programi zelo različnih športnih panog, namenjeni starejšim, kot so: badminton, joga za starejše, odbojka za odrasle, judo, Vadba kaveljcev (tek, tek na smučeh, plavanje), namizni tenis za starejše, tečaji plavanja za starejše, balinanje, gimnastika, nogomet, fitnes ter različne ostale oblike vadb in rekreacij za upokojenke in upokojenca.

Preko javnega razpisa Mestna občina Ljubljana sofinancira tudi delovanje nevladnih organizacij, ki organizirajo in nudijo različne **izobraževalne vsebine** za starejše kot so predavanja in organizirane, mnoge brezplačne, delavnice (keramika – oblikovanje gline, psihološke, zgodovinske, upravljanje s financami v starosti, mediacija, študijski krožki, tečaji jezikov, računalništva ipd.). Na področju izobraževanja starejših je bila zelo dejavna tudi Univerza za tretje življenjsko obdobje. Slušatelji so se izobraževali v študijskih krožkih, poleg mentorja so bili tudi slušatelji vir učenja skupine. Poleg tega so dobro delovali tudi programi organiziranega **prostovoljnega dela starejših**. Javni zavod Cene Štupar – Center za permanentno izobraževanje je tudi v letu 2011 izvajal brezplačne programe za starejše kot npr.: tečaje angleščine, nemščine in italijanščine; študijske krožke; program upravljanja z osebnim premoženjem; različne interaktivne delavnice.

Po **četrtnih skupnostih** smo pristopili tudi k sistematičnemu računalniškemu opismenjevanju starejših od 55 let s projektom brezplačnih računalniških tečajev za starejše prebivalke in prebivalce Mestne občine Ljubljana. Vsem zainteresiranim so bile na vseh 17 sedežih četrtnih skupnosti na voljo tudi e-točke ter možnost uporabe sedmih Info terminalov. Poleg tega so četrtne skupnosti Mestne občine Ljubljana samostojno ali v sodelovanju z društvi in drugimi organizirale tudi več drugih programov in prireditev, namenjenim starejšim kot so: družabna srečanja, pogostitve in obdaritve, razstave del, različne vadbe za starejše, izvedbe izletov, predstavitev dejavnosti v domovih za starejše, predstavitev programov skrbi za starejše, pomoč starejšim na domu, paketi za socialno ogrožene starejše. Tako so bili dobro sprejeti projekti: »**Čaj ob petih**«, ki je namenjen druženju starejših ob klepetu, igranju družabnih iger, delavnicam za izdelovanje drobnih uporabnih predmetov, ročnemu delu; projekt, ki izvaja in zajema **obiske starejših** na domu, v domu za starejše, v bolnišnici, pomoč pri osebni negi, pomoč pri nakupih, spremljanje k zdravniku, družabne obiske in sprehode; projekt »**Novoletna obdaritev starejših**«.

Mnogi izmed teh programov so bili **medgeneracijsko zasnovani**, sodelovale so šole in vrtci. Medgeneracijsko naravnane programe pa je izvajal tudi **Javni zavod MOL Mladi zmaji**, kjer so starejši kot prostovoljci pomagali mladim pri učenju, domačih nalogah in drugih pristočasnih dejavnostih (kuharske, ustvarjalno-umetniške, pogovorne delavnice).

Tudi **varovanju zdravja** smo v Mestni občini Ljubljana namenjali posebno pozornost. V okviru **Zdravstvenega doma Ljubljana**, ki mu je bil za uspešno vzpostavitev sistema kakovosti podeljen certifikat ISO 9001:2008, je tudi v letu 2011 potekalo več programov, ki so bili v precejšnji meri namenjeni starejšim občankam in občanom: **preventivni pregledi** z namenom zgodnjega odkrivanja skritih obolenj pri moških po 35 letu in pri ženskah, **posvetovalnice**, kjer so vključene tudi meritve krvnega tlaka, sladkorja, holesterola in trigliceridov in razne delavnice o zdravem načinu življenja, organizirajo pa jih tudi četrtne skupnosti. V sklopu zdravstvenega doma je dobro organizirana **patronažna služba**, ki izvaja preventivne dejavnosti in nudi zdravstveno nego na domu. Patronažne medicinske sestre obiskujejo družine in posameznike vseh starosti na območju lokalne skupnosti. V letu 2011 so začele delovati tudi **referenčne ambulante**, v katerih poleg zdravnika in medicinske sestre uporabnika spremlja tudi diplomirana medicinska sestra, ki spremlja kronične bolezni in izvaja preventivne ukrepe.

V letu 2011 in še zdaj poteka peta faza programa **Evropske mreže zdravih mest** Svetovne zdravstvene organizacije, v okviru katere smo naročili raziskavo »**Dostopna Ljubljana**«. Raziskava je zajemala ugotavljanje fizične dostopnosti približno 220 objektov v Mestni

občini Ljubljana, namenjenih javni uporabi. Vzpostavljena je bila podatkovna baza, ki zajema opis in informacije o dostopnosti objektov ter je dostopna na spletni strani Mestne občine Ljubljana, z namenom zagotovitve čim večje socialne vključenosti oseb z različnimi oblikami oviranosti.

Na Mestni občini se zavedamo tudi pomembnosti **stanovanjske oskrbe za starejše**. Najpomembnejši instrument stanovanjske politike za starejše, ki smo jo v Mestni občini Ljubljana preko Javnega stanovanjskega sklada Mestne občine Ljubljana izvajali tudi v letu 2011, je bilo zagotavljanje primernih najemnih stanovanj ter drugih možnih rešitev: **oskrbovana stanovanja, rentni odkup stanovanj, ugodna namenska stanovanjska posojila, zamenjava stanovanja, soglasje za oddajo dela stanovanja v podnajem, subvencije najemnine**. Kot začasno rešitev stanovanjske problematike je Javni stanovanjski sklad Mestne občine Ljubljana starejšim dodelil tudi **bivalne enote**.

V letu 2011 je bila Mestna občina Ljubljana dejavna tudi na področje **kulture**. Javni zavodi Mestne občine Ljubljana (JZ Kinodvor, Mestna knjižnica Ljubljana, Muzej in galerije mesta Ljubljane, Mednarodni grafični likovni center, Slovensko mladinsko gledališče, Mestno gledališče ljubljansko, Lutkovno gledališče Ljubljana, Pionirski dom, festival Ljubljana, Ljubljanski grad, Kino Šiška, Španski borci, Trubarjeva hiša literature) so nudili široko in pestro kulturno ponudbo s programi za starejše in medgeneracijsko sodelovanje. Nekatere od teh aktivnosti so bile v letu 2011 brezplačne, marsikje so lahko upokojenci uveljavljali popuste. To so bile zlasti likovne razstave, koncerti, gledališke predstave, muzeji, delavnice, čajanke, plesni tečaji ipd. Bogata je tudi ponudba Mestne knjižnice Ljubljana, s svojimi enotami z možnostjo izposoje knjig, uporabe čitalnic, ogledov tematskih razstav, potopisnih predavanj, predstavitev knjižnih novosti ustvarjalnih delavnic ter posebnih programov za starejše kot so **Očarljivo skupinsko branje, Knjižna doživetja, Beremo, se učimo in rastemo in Pogovor ob knjigi** ipd. Mestna knjižnica Ljubljana za tiste, ki knjižnice ne morejo obiskati omogoča tudi storitev **Knjiga na dom**. V mestnem kinu Kinodvor je potekal tudi dobro obiskani abonma **Filmska srečanja ob kavi, abonma za poznejša leta**, s pogovori s filmskimi in drugimi strokovnjaki ob brezplačni kavi oz. čaju.

Na prostem Ljubljana letno gosti blizu 1.000 dogodkov, ki jih obiše približno milijon ljudi. Slednjim omogočamo neoviran dostop s poglobljenimi pločniki in klančinami, ki jih vsako leto nadgrajujemo z novimi (50 – 70 ureditev letno). V mestnem središču smo zapolnili vrzeli med granitnimi kockami in odpravili ovire na nivojskih prehodih. Na nabrežju reke Ljubljanice smo za osebe z okvaro vida uredili **taktilna pot**. Da bi kulturno ponudbo približali in olajšali vsem skupinam občank in občanov, smo v dveh gledališčih v preteklosti zgradili tudi dve panoramski dvigali.

Ovire sistematično odpravljamo in povečujemo dostopnost že več kot 20 let. Pri tem je zelo dejaven **Svet za odpravljanje arhitekturnih in komunikacijskih ovir**, ki je posvetovalno telo župana. Dosledno spoštujemo in udeležujemo zakonske določbe, po katerih morajo biti novograjeni objekti neovirano dostopni. Redno izvajamo ukrepe za povečanje dostopnosti (izdelovanje klančin, nižanje pločnikov ipd.).

Za uspešno in kakovostno izvedene aktivnosti smo že v 2009 prejeli naziv **Občina po meri invalidov**. Za leti 2011 in 2012 smo pripravili nov **akcijski načrt**, na osnovi katerega z aktivnostmi za povečevanje dostopnosti uspešno nadaljujemo. Prepričani smo, da je mesto, ki je prijazno otrokom, starejšim in invalidom, mesto, prijazno vsem. Krepi se tudi zavest

vseh zaposlenih v mestni upravi in mestnih organizacijah ter splošne javnosti o tem, da je zagotavljanje enakih možnosti dostopa do grajenega okolja, informacij in storitev nepogrešljivi del kulture bivanja v urbanem okolju.

Konec leta 2011 smo tako prejeli tudi **evropsko priznanje za dostopnost mesta osebam z oviranostmi** (predvsem z vidika dostopnosti prometa in z njim povezane infrastrukture). **Javno podjetje Ljubljanski potniški promet** si nenehno prizadeva za nadgradnjo ponudbe javnega prevoza za starejše ljudi v mestu, tudi v letu 2011. Na prikazovalnikih so umeščena opozorila, namenjena povečanju varnosti starejših, vsi novi avtobusi so moderno opremljeni (veliko št. oprijemal) in nizkopodni, poskrbljeno je za varnost pri odpiranju in zapiranju, vozila so opremljena z ozvočenjem, ki je povezano z glasovnim napovednikom postaj in omogočajo enakomerno slišnost po vsem vozilu ter s prikazovalniki, na katerih se izpišejo ime postajališča, dnevni čas in sporočila za potnike oziroma se na prikazovalniku izpiše bližajoča se postaja, glasovni napovednik pa napove ime postaje.

Za vse, ki so potrebovali prevoz po območju za pešce starega mestnega jedra, kjer avtobusi Ljubljanskega potniškega prometa ne vozijo več, sta prevoze brezplačno opravljali dve sezonski električni vozili - **Kavalir na klic**.

Ne nazadnje poudarek dajemo tudi **informiranju in osveščanju starejših** o vseh možnostih, storitvah in organizacijah, ki se v Mestni občini Ljubljana izvajajo za starejše. Tako smo tudi v letu 2011, skupaj z javnimi zavodi in nevladnimi organizacijami, aktivno sodelovali na **Festivalu za tretje življenjsko obdobje** ter predstavili in informirali starejše o celotni ponudbi možnosti za starejše, ki jo nudi Ljubljana. Tudi na spletni strani **www.ljubljana.si** smo dnevno ažurirali obvestila ter zagotavljali informacije o življenju in dogajanju v mestu, informacije so bile na voljo so tudi v naših turistično informacijskih centrih, ki so dostopni vsem. Prebivalcem smo zagotavljali tudi hitro odziven interaktivni spletni servis "**Pobude meščanov**", na voljo je bila tudi možnost osebne pogovora z županom, na "**Dnevu odprtih vrat**".